

ΑΝΕΡΓΙΑ

Ορισμός και μορφές...

Ανεργία είναι η αδυναμία εύρεσης αμειβόμενης εργασίας, που θα είναι ανάλογη προς τις γνώσεις, τις ικανότητες και τις κλίσεις του ατόμου, λόγω έλλειψης θέσεων απασχόλησης. Έτσι, το άτομο ενδέχεται:

- Να μην εργάζεται καθόλου (**κλασική ανεργία**)
- Να εργάζεται λιγότερες ώρες από το βασικό ωράριο (**υποαπασχόληση**)
- Να εργάζεται σε κάποιον διαφορετικό κλάδο από αυτόν που έχει ειδικευτεί (**ετεροαπασχόληση**)

Εκτός από τις παραπάνω μορφές η ανεργία διακρίνεται σε:

- **Εποχιακή ανεργία**, που επηρεάζεται από τις εποχές του χρόνου. Για παράδειγμα, στην Ελλάδα η ανεργία μειώνεται το καλοκαίρι λόγω του τουρισμού.
- **Τεχνολογική ανεργία**, εξαιτίας της αντικατάστασης των παραδοσιακών επαγγελμάτων και των παλιών ειδικοτήσεων από τη μηχανή.
- **Διαρθρωτική ανεργία**, όταν το διαθέσιμο εργατικό δυναμικό δε διαθέτει τα προσόντα και την ειδικευση που απαιτεί η ολοένα μεταβαλλόμενη αγορά εργασίας.
- **Ανεργία τριβής**, δηλαδή η περίοδος της απραξίας λόγω αλλαγής εργασίας.

Ποιους κυρίως πλήττει η ανεργία στις μέρες μας...

- **Τους ανειδίκευτους εργάτες**, οι οποίοι αδυνατούν να εργαστούν εξαιτίας της προσφοράς φθηνότερης εργασίας από τους οικονομικούς μετανάστες, της εισβολής των μηχανών στην παραγωγή και του μαρασμού των επιχειρήσεων.
- **Τους πτυχιούχους νέους**, καθώς πολλοί ονειρεύονται να αποκτήσουν ένα πτυχίο, ώστε να το χρησιμοποιήσουν ως βιοποριστικό μέσο, ωστόσο στη χώρα μας δεν υπάρχει κατάλληλη υποδομή για την απορρόφησή τους στους κλάδους της επιστημονικής τους ειδικότητας. Έτσι, οι νέοι επιστήμονες είτε είναι άνεργοι είτε υποαπασχολούνται ή εκτελούν εργασίες αλλότριες προς την ειδικότητά τους.
- **Τις γυναίκες**, οι οποίες στερούνται τη δυνατότητα επαγγελματικής σταδιοδρομίας λόγω της μητρότητας και των αυξημένων οικογενειακών υποχρεώσεων, αλλά και εξαιτίας των προκαταλήψεων και του σεξιστικού ρατσισμού που αναβιώνουν έως σήμερα.

Τα αίτια της ανεργίας...

- Η τεχνολογική ανάπτυξη που οδήγησε στη μηχανοποίηση και την αυτοματοποίηση της παραγωγής, επομένως και στην αντικατάσταση του ανθρώπινου δυναμικού. Επιπλέον, πολλά επαγγέλματα και ειδικότητες αχρηστεύτηκαν. Από την άλλη, οι απαιτήσεις της εξειδίκευσης καταδικάζουν πολλούς ανειδίκευτους στην ανεργία.
- Η συνένωση πολλών μεγάλων ομοειδών επιχειρήσεων σε μία (τραστ) και η ανάπτυξη των πολυεθνικών εταιρειών που οδηγούν τις μικρές επιχειρήσεις σε συρρίκνωση ή κλείσιμο λόγω του άνισου ανταγωνισμού. Επιπροσθέτως, η

επενδυτική άπνοια λόγω της διεθνούς οικονομικής κρίσης οξύνουν το πρόβλημα της ανεργίας.

- Η απουσία συστηματικού κρατικού προγραμματισμού για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και τη δημιουργία κινήτρων για την εισροή κεφαλαίων και επενδύσεων αποδεικνύει ότι η πολιτεία δεν προνοεί για το μέλλον, αλλά αναλώνεται σε υποσχέσεις.
- Η ξενομανία που οδηγεί σε ενίσχυση της ξένης οικονομίας και το μαρασμό της εγχώριας.
- Η δυσλειτουργία του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΣΕΠ), με επακόλουθο να μην ενημερώνονται σωστά οι νέοι για την αγορά εργασίας και τις δυνατότητες απορρόφησής τους. Το ίδιο το εκπαιδευτικό σύστημα, άλλωστε, δεν ανιχνεύει ούτε καλλιεργεί τις ιδιαίτερες κλίσεις και τα ενδιαφέροντα των μαθητών.
- Η εσφαλμένη νοοτροπία ότι το πτυχίο του πανεπιστημίου και τα επαγγέλματα που συνδέονται με αυτό είναι τεκμήρια της κοινωνικής θέσης του ατόμου. Ο διαχωρισμός των επαγγελμάτων σε ανώτερα και κατώτερα συνιστά στην ουσία μια μορφή ρατσισμού. Αυτό, προπάντων, έχει ως αποτέλεσμα να αδιαφορούν οι νέοι για την τεχνική εκπαίδευση και οι πτυχιούχοι να μένουν άνεργοι.
- Ο υδροκεφαλισμός, δηλαδή ο συγκεντρωτισμός της δημόσιας διοίκησης και της επιχειρηματικής δραστηριότητας και η συνώθηση πολλών ανθρώπων στην πρωτεύουσα συμβάλλει στην αύξηση της ανεργίας.
- Η πολυθεσία και η υπερωριακή απασχόληση δε δίνουν την ευκαιρία σε άλλα άτομα να εργαστούν.
- Η ένταξη της γυναίκας στην αγορά εργασίας - κυρίως μετά το Β' Παγκόσμιο πόλεμο - διπλασίασε σχεδόν το εργατικό δυναμικό.
- Ο υπερπληθυσμός στις χώρες του Τρίτου κόσμου καθιστά τη ζήτηση εργασίας δυσανάλογα μεγάλη σε σχέση με την προσφορά.
- Η παράνομη είσοδος στη χώρα οικονομικών μεταναστών από τις «ανατολικές χώρες» επιτείνει το πρόβλημα της ανεργίας, καθώς αυτοί αποτελούν φθηνά εργατικά χέρια και δε διεκδικούν τα εργασιακά τους δικαιώματα, όπως π.χ. την ασφάλιση. Φυσικό, λοιπόν, είναι οι εργοδότες να τους προτιμούν και να τους εκμεταλλεύονται.

Συνέπειες...

- Αναξιοπρεπής διαβίωση, αδυναμία κάλυψης αναγκών, φτώχεια, επαιτεία, παρασιτισμός.
- Αδυναμία έκφρασης και δημιουργίας, επιβεβαίωσης της ύπαρξης, ολοκλήρωσης. Άγχος, ανασφάλεια, ψυχολογικά προβλήματα, συναισθήματα ενοχής. Μαρασμός, δυστυχία, απαισιοδοξία και ψυχικό κενό.
- Περιθωριοποίηση, κοινωνική απόρριψη.
- Φθόνος, μισανθρωπία.
- Αρνητική αμφισβήτηση του κατεστημένου.
- Βία, εγληματικότητα, χουλιγκανισμός, πορνεία, αλκοολισμός, ναρκωτικά.
- Απουσία κοινωνικής συνείδησης, αδυναμία ανάληψης ενεργού κοινωνικού ρόλου, στέρξη κοινωνικής ταυτότητας.

- Όξυνση κοινωνικών ανισοτήτων και διεύρυνση του χάσματος μεταξύ των κοινωνικών τάξεων, με συνέπεια την έλλειψη συνοχής, τη δυσλειτουργία και τη στασιμότητα της κοινωνίας. Κοινωνικές αναταραχές (πορείες, διαδηλώσεις, εξεγέρσεις, απεργίες).
- Αδιαφορία για τα κοινά και απολιτικοποίηση ή χειραγώγηση των πολιτών από πολιτικούς που με κίβδηλες υποσχέσεις εκμεταλλεύονται την ανάγκη τους για εργασία.
- Ανάπτυξη παρασιτικών επαγγελμάτων - Παραοικονομία.
- Μεταναστευτικές τάσεις.
- Χαλάρωση εθνικής συνείδησης.
- Καλλιέργεια εθνικισμού και ξενοφοβίας που πηγάζει κυρίως από την αντίληψη ότι υπαίτιοι για την ανεργία είναι οι ξένοι μετανάστες.
- Κρίση δημοκρατίας.

Προτάσεις...

- Ορθός επαγγελματικός προσανατολισμός.
- Αναβάθμιση της τεχνικής - επαγγελματικής εκπαίδευσης.
- Αλλαγή νοοτροπίας και στάσης απέναντι στα υποτιμημένα επαγγέλματα.
- Διεύρυνση προγραμμάτων του Ο.Α.Ε.Δ. για εξεύρεση εργασίας και ταχύρρυθμη επαγγελματική εκπαίδευση σε ανειδίκευτους.
- Εκπαίδευση των εργαζομένων από εταιρίες με επιχορήγηση του κράτους.
- Μείωση του ωραρίου εργασίας που θα οδηγήσει στην απορρόφηση μεγαλύτερου εργατικού δυναμικού.
- Μείωση του ορίου συνταξιοδότησης, δηλαδή μείωση της γεροντοκρατίας και προώθηση των νέων.
- Κατάργηση πολυθεσίας.
- Πρόσληψη από ιδιωτικούς φορείς με υποχρέωση του κράτους να παρέχει στην εταιρία κάποιο ποσοστό του μισθού του προσληφθέντος υπαλλήλου.
- Κατάλληλη αξιοποίηση των κονδυλίων της Ε.Ε.
- Αποκέντρωση και προγραμματισμένη επιστροφή στην επαρχία - Επενδύσεις στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας (γεωργία, κτηνοτροφία κ.λ.π.), στο δευτερογενή (βιομηχανία) και ενίσχυση του τουρισμού.
- Γενικότερα, λήψη μέτρων για οικονομική ανάκαμψη και εκσυγχρονισμό της οικονομίας, όπως βραχυπρόθεσμος και κυρίως μακροπρόθεσμος οικονομικός προγραμματισμός, επενδύσεις, εισροή κεφαλαίων, κίνητρα στον επιχειρηματικό κόσμο, ανταγωνιστικότητα προϊόντων, αύξηση της παραγωγής.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Η ηθική διάσταση της ανεργίας των νέων

(Στην Αννούλα, που ίσως φταίει για τα κείμενα αυτά)

*«Δεν μπορείς να σηκωθείς για ν' ατενίσεις, αν δεν έχεις πού να πατήσεις»
(νεανικό σλόγκαν)*

«Αυτό που με τρομάζει περισσότερο στο μέλλον είναι ότι όσο πάει και πλησιάζει», λέει ένας νέος, που εκφράζει τη σύγχρονη γενιά, την «πικραμένη γενιά της αναμονής». Οι «σώφρονες» τής συνιστούν να κάνει υπομονή. Αλλά, όπως ο Γκαίτε παρατηρεί, «δε βρέθηκε ακόμη φιλόσοφος που θα μπορούσε ν' αντέξει τον πονόδοντο με την υπομονή. Πόσο μάλλον ο νέος την ανεργία».

Η κοινωνία μας, κοινωνία της υποκρισίας, μιλάει στους νέους για την αγιότητα της εργασίας και τους προσφέρει την αθλιότητα της ανεργίας. Για τη χώρα μας ειδικά η ανεργία δεν είναι πια απειλή αλλά βεβαιότητα. Το οξύμωρο είναι ότι η έλλειψη προσφοράς εργασίας πλήττει κυρίως τα ακαδημαϊκά επαγγέλματα, μαστίζει τους νέους που με πολλούς αγώνες και αγωνίες θέλησαν ν' ανέβουν κι αίφνης κατάλαβαν πως πέφτοντας από ψηλά σκοτώνεσαι καλύτερα. Για τους νέους αυτούς το πανεπιστήμιο θεωρείται πανεπιζήμιο και το πτυχίο του πολυτεχνείου ισοδυναμεί με εισιτήριο για το ταμείο ανεργίας ή για το «μηνιαίο επίδομα γήρατος», που τους προσφέρει ο Ο.Α.Ε.Δ.

Το θέαμα που παρουσιάζουν χιλιάδες νέοι, που με απόγνωση περιφέρονται σε διαδρόμους εταιριών, υπουργείων, τραπεζών και άλλων επαγγελματικών χώρων, ασχέτων προς τος αντικείμενο των σπουδών τους, που περιμένουν το «πράσινο φως» στις αίθουσες αναμονής, εκλιπαρώντας για μια «θεσούλα», δεν είναι μόνο θλιβερό· είναι εξοργιστικό. Κλείνοντας τα μάτια μπροστά στους τεράστιους ηθικούς κινδύνους, που εγκυμονεί η ύπουλη αυτή δολοφονία των νεανικών ονείρων, η σύγχρονη Ελλάδα, ως άλλος Κρόνος, τρώει τα παιδιά της.

Η προϊούσα προλεταριοποίηση του πνευματικού δυναμικού έχει βέβαια σοβαρές οικονομικές και πολιτικές προεκτάσεις, που όμως αποδεικνύονται δευτερεύουσες μπροστά στους ηθικούς κινδύνους που ελλοχεύουν. Δε θέλουμε να δούμε αυτούς τους ηθικούς κινδύνους μέσα από το πρίσμα μιας στείρας ηθικολογίας. Η ηθική είναι μια ολόκληρη κοινωνική πρακτική, μια στάση ζωής, μια συμπεριφορά απέναντι στον εαυτό μας και στους συνανθρώπους μας. Γιατί, όταν τα όνειρα των νέων μπαίνουν στον αποτεφρωτήρα ή στο συρτάρι, συντροφιά με τις αράχνες, τότε ερχόμαστε αντιμέτωποι με καταστάσεις αρρωστημένες, νοσηρές, επικίνδυνες. Δημιουργείται ένας «υπόγειος τύπος ανθρώπου» σαν αυτόν που περιγράφει στο «Υπόγειο» ο Ντοστογιέφσκι, και που μισεί τους πάντες και τα πάντα. Κι ακόμη προκαλείται μια «εσωτερική μετανάστευση», μια και πολλοί νέοι χάνουν όχι απλώς την πίστη στον εαυτό τους αλλά τον ίδιο τον εαυτό τους.

«Εμείς γι' αλλού κινήσαμε κι αλλού η ζωή μάς πάει», θα μπορούσαν να πουν κι οι σημερινοί νέοι μελωδικά, όπως το κάναμε κι εμείς κάποια φορά. Όμως, τα πράγματα σήμερα γίνονται πιο φοβερά, αν λάβουμε υπόψη τις ηθικές παραμέτρους. Όταν ο νέος στα πρώτα του βήματα αντιμετωπίζει την απόρριψη, όταν του κλείνουν την πόρτα καταπρόσωπο, τότε διαβρώνεται εσωτερικά και βασανίζεται από ένα ακαθόριστο συναίσθημα θλίψης, τύφης, ενοχής, για σφάλμα που δεν έχει κάνει. Η ανεργία τον σπρώχνει στην αυτοεγκατάλειψη, στο αίσθημα του πεταγμένου, στην ανασφάλεια του ακροβάτη· του ανοίγει το δρόμο της νεύρωσης ή της νέκρωσης.

Για να επιβιώσει ο νέος θ' αναγκαστεί να συμβιβαστεί με εργασίες άσχετες προς τις γνώσεις του και συχνά κατώτερες των δυνατοτήτων του και σχεδόν πάντα αλλότριες με τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντά του. Μπλέκεται, έτσι, στα γρανάζια μιας αλλοτριωτικής διαδικασίας και χάνει την αυτοεκτίμηση, μια και νιώθει τον εαυτό του μια ακρωτηριασμένη και αδικαίωτη ύπαρξη, που αναζητά ευθύνες στον εαυτό της και πνίγεται μέσα σε πλέγματα αδικαιολόγητης ενοχής. Είναι σταυρός βαρύς για τον

ευαίσθητο νέο να τον συντηρεί μια ολόκληρη ζωή η οικογένειά του. Οι λιγότερο ευαίσθητοι σχηματίζουν μια «φιλοσοφία νωθρείας». Η ανεργία τους εθίζει στην αργία. Και κάνουν έμβλημα ζωής το συχνά ακουόμενο: «Ας δουλεύουν οι γέροι για μας». Έτσι χάνουν τον ηθικό ενθουσιασμό και το δυναμισμό τους και μένουν με τη στύφη γεύση του κενού, την αίσθηση της ασημαντότητας ή τη βιοθεωρία του ωμού κυνισμού. Ποια αλλαγή μπορούν να φέρουν οι σακατεμένοι αυτοί νέοι, ποια μεταρρύθμιση να στηρίξουν, ποια επανάσταση να πραγματοποιήσουν;

Απογοητευμένοι μέσα σ' έναν κόσμο, που δεν τον καταλαβαίνουν γιατί δεν τους καταλαβαίνει, γίνονται συχνά βορά της βίας, του εγκλήματος, των ναρκωτικών και του ψυχιάτρου· κάποτε και της αυτοκτονίας. Ο εφιάλης του θανάτου είναι μια λύτρωση από τον εφιάλη της ζωής. Αναζητούν σε τεχνητούς παραδείσους την ευτυχία που δεν τους επέτρεψαν ν' αγγίξουν, διακηρύσσοντας ωμά ότι προτιμούν λίγες στιγμές ψεύτικης ευτυχίας παρά πολλές στιγμές πραγματικής δυστυχίας. Το ψυχοθεραπευτικό φάρμακο έχει αντικαταστήσει το ζόρκι. Οι πιο δυναμικοί (ίσως κι οι πιο απελπισμένοι) θέλουν με τη βία ν' απαντήσουν στην κρατική αστοργία· με τον τρόπο και την ανομία ν' αντιταχθούν στην επίσημη αναισθησία, που προστάζει την ομαδική εκτέλεση των ονείρων τους. Δίχως πίστη σε ιδανικά (γιατί όλα τους φαίνονται πως γκρεμίστηκαν), δίχως σεβασμό σε καμιά αρχή, γιατί όλες προδόθηκαν, αντιδρούν με τρόπο «ακατανόητο» στην ακατανοησία των άλλων. Στην ακαταληψία απαντούν με καταλήψεις ή με τη δική τους αδιαλλαξία.

Εξάλλου, η δραματική σύγκρουση ανάμεσα στην επιθυμία για μια ζωή δικαιωμένη και στην πραγματικότητα ενός κόσμου αναισθητού σ' αυτή την ανάγκη, δημιουργεί την παντελή απουσία ελπίδας, άρα την άρνηση και την αποχή. Κάτι βαθύ θίγεται μέσα στην ψυχή του νέου σε μια επώδυνη ζώνη ευαισθησίας και η συνειδητή παθητικοποίηση (που σημαίνει απολιτικοποίηση) είναι πλέον επιλογή. Ο νέος νωρίς, την ώρα που οι κοινωνικές ανάγκες απαιτούν ενεργό συμμετοχή, αποσύρεται, αποστασιοποιείται, επιδιώκει ατομικές λύσεις στα προβλήματά του, γίνεται ένας ελεύθερος σκοπευτής της ζωής. Δε συμπαλεύει. Απλώς επιζητεί να επιπλέει με κάθε μέσον και κυρίως με το «μέσον». Αυτό τον ταπεινώνει, γιατί τον αναγκάζει να προδώσει πίστεις, πεποιθήσεις, ιδεολογίες και να καταφύγει στο «ρουσφέτι», για να βρει μια δουλειά. Από πολίτης γίνεται εγκάθετος.

Υποχρεώνεται να δεχτεί ότι το «μέσον» υπερέχει της αξίας, πως στην κορυφή δεν είναι ανάγκη να γίνεις αετός για να φθάσεις· αρκεί η «ερπετοποίηση». Όλα γίνονται εύκολα όταν σύρεσαι. Έτσι σιγά-σιγά εξοικειώνεται με το ηθικό κλίμα της εποχής, δίνοντας κι αυτός στη συνείδησή του εκείνη τη βολική ελαστικότητα, που κάποτε φθάνει ως τη ρευστότητα. Οι αξίες μέσα του ανατρέπονται, γίνεται ένας «καθώς πρέπει» αριβίστας, που δεν τον νοιάζει το τίμημα αλλά η επιτυχία, υποκύπτοντας στον «τελευταίο πειρασμό» του «φτασμένου» ανθρώπου, δηλαδή του φθαρμένου ή διεφθαρμένου ανθρώπου. Ωστόσο, το απωθημένο της διάψευσης παραμένει κάπου βαθιά στην ψυχή του και παρά την όποια μεταμόρφωση ή παραμόρφωση σε αθόρυβο, χορτάτο, «ανίδεο κι ευτυχή» κομφορμίστα, η βίαιη στροφή, που τον ζάλισε, γίνεται ένας ανήσυχος μονόλογος, που συνεχώς απαγγέλλει μέσα του και που σφίγγει σαν θηλιά το λαιμό του.

Όταν μια κοινωνία εξωθεί μέσω της ανεργίας στην απολιτικοποίηση, τη φθορά και τη διαφθορά, δεν έχει το δικαίωμα να αισιοδοξεί. Οι νέοι, που είναι το καλύτερο κεφάλαιο μιας κοινωνίας, οδηγούνται στο εκτελεστικό απόσπασμα της ανεργίας.

Βέβαια δεν παραγνωρίζουμε την εξαιρετική «τόχη» που έχουν οι σημερινοί νέοι να ζουν σε μια «κοινωνία αφθονίας». Η κοινωνία αυτή, για να μπορεί να λειτουργεί σε επίπεδο αφθονίας (αυτό απαιτούν οι κανόνες της οικονομικής γραμματικής), είναι μια «δυσδική κοινωνία». Αποτελείται, από τη μια μεριά από άτομα με εξασφαλισμένη εργασία και υψηλά εισοδήματα και από την άλλη, από άτομα περιθωριακά αλλ' επιδοτούμενα! Αυτό, πέρα από μια μορφή επαγγελματικού απαρτχάιντ προωθεί την αποκοινωνικοποίηση μιας κατηγορίας νέων ανθρώπων, που αποκτούν την ψυχολογία του «Πελάτη», με τη σημασία που είχε ο όρος στα ρωμαϊκά χρόνια (cliens).

Όταν ο βλαστός της νεότητας τσακίζεται, γιατί δεν της προσφέρεται κάποιο επαγγελματικό στήριγμα, είναι παράλογο να περιμένει κανείς ανθοφορία και καρποφορία. Οι πτυχιούχοι άνεργοι, είτε στραφούν προς την περιθωριοποίηση, είτε υποκύψουν στην αδικία, είτε κάνουν συμβιβασμούς με τη συνείδησή τους, είναι επόμενο ν' αποσυνδεθούν συναισθηματικά από τον τόπο που έθαψε τις ελπίδες τους, ν' αλλοτριωθεί η εθνικότητά τους και να χλευάζουν κάθε πρόσκληση για ευγενικό αγώνα. Ο μόνος αγώνας που τους απομένει είναι εκείνος της κερκίδας, που μας επαναφέρει στην εποχή της ρωμαϊκής παρακμής. Αλλ' ο νεοφασισμός δεν αγρεύει τους νέους οπαδούς του μόνο μέσα από τους οπαδούς των ομάδων. Ήδη μια νέα φασιστική νοοτροπία καλλιεργείται σε μια μερίδα αγοριών. Τα κορίτσια τους παίρνουν τις «πρωτιές» και τους «τρώνε» τις δουλειές. Το σύνθημα «η γυναίκα στην κουζίνα» ξανακούγεται δειλά δειλά. Ξαναγουρίζουμε, δηλαδή, στα «Τρία Κάπα» της εθνικοσοσιαλιστικής Γερμανίας, όπου η γυναίκα έπρεπε να κινείται στις παραμέτρους των «KÜCHE-KIRCHE-KINDER» (= κουζίνα, εκκλησία, παιδιά).

Παιδιά, που ανάλωσαν το πνεύμα τους σε αναζητήσεις, νοιώθουν διπλά προδομένα, γιατί καταλαβαίνουν πως απλώς έπαιξαν κάποιο ρόλο και διακριτικά τους άλλαξαν τα σκηνικά, για να υποδυθούν κάτι άλλο. Να παίξουν το ρόλο του Πτωχοπρόδρομου, που καταριέται τη μάρφωσή του και πέφτει στο επίπεδο του πνευματικού επαίτη. Η καταδίκη σε «καταναγκαστικά έργα» ανεργίας αποτελεί το νωπό στίγμα στο μέτωπο της κοινωνίας, όπως κι αν αρέσεται ν' αποκαλείται: δημοκρατική, φιλελεύθερη ή σοσιαλιστική. Γιατί όχι απλώς δεν αναλαμβάνει τις ευθύνες της, αλλ' ούτε καν αναζητά απαντήσεις στα δύσκολα ερωτήματα των νέων. Οι υποσχέσεις δε συνιστούν απάντηση. Γι' αυτό τα ερωτήματα πληθαίνουν, βασανίζουν κάθε ευαίσθητο άνθρωπο, πληγώνουν τη ζωή μας: ζητούν ενόχους.

Οι πολιτικοί μας διακηρύσσουν - και πολύ σωστά - πως οι νέοι αποτελούν την πρωτοπορία του πολιτικού τους αγώνα. Αλλά για να συμβάλλουν οι νέοι σ' έναν αγώνα ουσιαστικά, χρειάζονται μια ουσιαστική (όχι παρασιτική) δουλειά. Πολλοί ανησυχούν από την παρατεινόμενη αποχή των νέων από τα κοινά. Αλλά για να πείσουμε τον κολυμβητή να καταδυθεί, πρέπει να γεμίσουμε την πισίνα με νερό. Αυτό το είχε πει ο Κομφούκιος. Ο δικός μας λαός έλεγε κάτι πολύ πεζό: «Νηστικό τ' αρκούδι δε χορεύει». Σήμερα, όμως, φοβόμαστε ότι χορεύει σύμφωνα με το σκοπό, που του παίζουν κάποιοι που έχουν κάνει σκοπό, να μετατρέψουν τη νεολαία μας σε αρκούδι, να προκαλέσουν τον εθνικό μας αφανισμό.

(Σαράντος Καργάκος, 31 Μαρτίου 1986)